

Grondwettelijk Hof

INFORMATIEVE NOTA BETREFFENDE HET ARREST NR. 127/2013

Ter bescherming van minderjarigen en kwetsbare personen kan, onder bepaalde voorwaarden, het beroepsgeheim worden doorbroken, behalve door een advocaat met betrekking tot informatie die hem is meegedeeld door zijn cliënt en die voor deze laatste strafrechtelijk belastend is.

Bij het arrest nr. 127/2013 van 26 september 2013 doet het Grondwettelijk Hof uitspraak over het beroep tot vernietiging van artikel 6 van de wet van 30 november 2011 tot wijziging van de wetgeving wat de verbetering van de aanpak van seksueel misbruik en feiten van pedofilie binnen een gezagsrelatie betreft. Dat beroep was ingesteld door de Orde van Vlaamse balies en door Edgar Boydens, voorzitter van de Orde.

De bestreden bepaling vervangt artikel 458*bis* van het Strafwetboek. Zij bepaalt de voorwaarden waaronder elkeen die uit hoofde van zijn staat of beroep houder is van geheimen, afbreuk mag doen aan de verplichte inachtneming van het beroepsgeheim die hem in artikel 458 van het Strafwetboek is opgelegd. Op grond van die laatste bepaling moet een houder van het beroepsgeheim immers in principe elke vertrouwelijke mededeling die is verkregen in de omstandigheden vermeld in artikel 458 van het Strafwetboek, geheimhouden ter bescherming van het fundamentele recht op eerbiediging van het privéleven van diegene die iemand in vertrouwen neemt, soms over iets heel persoonlijks.

Artikel 458*bis* van het Strafwetboek, zoals het werd vervangen door het bestreden artikel, staat eenieder, die uit hoofde van zijn staat of beroep houder is van geheimen en hierdoor kennis heeft van een bepaald misdrijf dat is gepleegd op een minderjarige of op een persoon die kwetsbaar is ten gevolge van zijn leeftijd, zwangerschap, een ziekte dan wel een lichamelijk of geestelijk gebrek of onvolwaardigheid, toe het misdrijf ter kennis te brengen van de procureur des Konings. Dat kan concreet in twee gevallen, namelijk, ten eerste, wanneer er een ernstig en dreigend gevaar bestaat voor de fysieke of psychische integriteit van de minderjarige of de bedoelde kwetsbare persoon en hij deze integriteit niet zelf of met hulp van anderen kan beschermen, en, ten tweede, wanneer er aanwijzingen zijn van een gewichtig en reëel gevaar dat andere minderjarigen of bedoelde kwetsbare personen het slachtoffer worden van de in artikel 458*bis* bedoelde misdrijven en hij deze integriteit niet zelf of met hulp van anderen kan beschermen. De bedoelde misdrijven zijn aanranding van de eerbaarheid en verkrachting, doodslag, slagen en verwondingen, verminking en het verlaten, in behoeftige toestand achterlaten van en het onthouden van voedsel of verzorging aan kinderen/minderjarigen en kwetsbare personen. Die mogelijkheid om het beroepsgeheim te doorbreken, doet overigens geen afbreuk aan de leer van de "noodtoestand", noch aan de verplichting die rust op de drager van het beroepsgeheim om hulp te verlenen of te verschaffen aan iemand die in groot gevaar verkeert, hetzij wanneer hij zelf diens toestand heeft vastgesteld, hetzij wanneer die toestand hem is beschreven door degenen die zijn hulp inroepen (artikel 422*bis* van het Strafwetboek). Bij de beoordeling hield het Hof geen rekening met de latere wettelijke uitbreiding van de mogelijkheid tot het geval van kwetsbare

personen ten gevolge van partnergeweld die het voorwerp uitmaakt van een beroep tot vernietiging in de zaak met rolnummer 5486.

In eerste instantie werd aangevoerd dat de bestreden bepaling het wettigheidsbeginsel in strafzaken zou schenden. Dat beginsel houdt in dat de door de wetgever te omschrijven en gebruikte uitdrukkingen voldoende nauwkeurig moeten zijn om te kunnen oordelen of een bepaald gedrag dat een persoon stelt, strafbaar is. Het Hof volgt die kritiek niet en stelt dat begrippen als « kwetsbare persoon », « lichamelijk of geestelijk gebrek of onvolwaardigheid », « minderjarigen » en « aanwijzingen van een gewichtig en reëel gevaar » voldoende duidelijk zijn.

Een tweede kritiek betrof het feit dat door de bestreden regeling de advocaten en de andere categorieën van personen die zijn gehouden tot het beroepsgeheim, zoals artsen, apothekers, politieagenten en priesters, identiek worden behandeld waardoor het beroepsgeheim van de advocaat op een onevenredige wijze zou worden beperkt.

Het Hof stelt vast dat de wetgever heeft geopteerd voor een verruimd spreekrecht, en dat de houder van het beroepsgeheim zich kan ontdoen van zijn beroepsgeheim in de in artikel 458*bis* van het Strafwetboek bepaalde omstandigheden, niet alleen wat betreft informatie waarvan hij kennis heeft doordat hij het slachtoffer heeft onderzocht of door het slachtoffer in vertrouwen is genomen, zoals dat voorheen het geval was, maar ook wanneer hij die gegevens heeft vastgesteld bij of vernomen van een derde of zelfs van de dader.

De bijzondere rol van de advocaten in de rechtsbedeling, in het bijzonder in strafzaken, waardoor ook de procesrechtelijke fundamentele rechten van iedere rechtzoekende, waaronder het recht van verdediging, worden gewaarborgd, maakt dat de advocaat zich bevindt in een situatie die wezenlijk verschilt van die van andere houders van een beroepsgeheim. Wanneer de mogelijkheid, voor een advocaat om zich van zijn beroepsgeheim te ontdoen, betrekking heeft op vertrouwelijke informatie die door zijn cliënt wordt megedeeld en voor hem mogelijk incriminerend is, heeft zij betrekking op activiteiten die de kern uitmaken van zijn opdracht van verdediging in strafzaken. De regel van het beroepsgeheim dient maar te wijken indien zulks kan worden verantwoord door een dwingende reden van algemeen belang en indien het opheffen van het geheim strikt evenredig is met dat doel.

Het Hof erkent dat de bescherming van de fysieke of psychische integriteit van minderjarige of meerderjarige kwetsbare personen ontegenzeggelijk een dwingende reden van algemeen belang uitmaakt. Die reden kan de bestreden maatregel evenwel niet redelijk verantwoorden, rekening houdend met de bijzonderheden die het beroep van advocaat kenmerken ten opzichte van de andere houders van het beroepsgeheim, wanneer de vertrouwelijke informatie aan de advocaat is megedeeld door zijn cliënt en voor die laatste mogelijk incriminerend is. De wetgever heeft volgens het Hof in die mate dan ook op onevenredige wijze afbreuk gedaan aan de procesrechtelijke fundamentele waarborgen in artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens.

Dat betekent overigens niet dat de advocaat in de context van de nieuwe regeling geen bijzondere verplichtingen zou hebben. De inachtneming van de deontologische regels die eigen zijn aan het beroep van advocaat en van de beginselen die ze ondersteunen, evenals het inroepen van de noodtoestand onder de in het arrest beschreven voorwaarden, maken het trouwens mogelijk om een billijk evenwicht tot stand te brengen tussen de fundamentele waarborgen die aan de rechtzoekende in strafzaken moeten worden toegekend en de dwingende reden van algemeen belang die bestaat uit de bescherming van de fysieke of psychische integriteit van kwetsbare minderjarige of meerderjarige personen. Aldus veronderstelt het beroep doen op de noodtoestand te dezen, anders dan in de bestreden bepaling, dat de advocaat het bestaan aantoont van een daadwerkelijk en ernstig gevaar dat

onmogelijk op een andere wijze kon worden vermeden dan door het meedelen, weze het in laatste instantie, van het door zijn cliënt gepleegde misdrijf aan de procureur des Konings.

Het Hof vernietigt daarom de bestreden bepaling, doch enkel in zoverre zij van toepassing is op de advocaat die houder is van vertrouwelijke informatie van zijn cliënt, dader van het misdrijf dat is gepleegd in de zin van dat artikel, wanneer die informatie mogelijk incriminerend is voor die cliënt.

Deze informatieve nota, opgesteld door de griffie, bindt het Grondwettelijk Hof niet. Uit de aard zelf van de samenvatting, bevat zij niet de in het arrest noodzakelijk opgebouwde redeneringen noch de specifieke nuanceringen van het arrest.

Het arrest nr. 127/2013 is te vinden op de webstek van het Grondwettelijk Hof, [www.grondwettelijk-hof.be](http://www.const-court.be/public/n/2013/2013-127n.pdf) (<http://www.const-court.be/public/n/2013/2013-127n.pdf>).